

รูปที่ 1. รศ. ดร. ญญ.เฉลิมศรี ภูมิมางกูรในปี พ.ศ. 2565
ขณะดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สยาม (1)

รศ.ดร.ญญ. เฉลิมศรี ภูมิมางกูรเป็นบุคคลสำคัญในวิชาชีพเภสัชกรรมจากผลงานที่ท่านบุกเบิกการเรียนการสอนด้านเภสัชกรรมคลินิกของไทย ตลอดจนนำความรู้เกี่ยวกับงานเภสัชกรรมในโรงพยาบาลจากต่างประเทศมาเผยแพร่ ซึ่งเป็นการจุดประกายให้เภสัชกรโรงพยาบาลปรับบทบาททางวิชาชีพจากผู้จ่ายยาไปสู่เภสัชกรคลินิก และเภสัชกรผู้ให้การบริบาลทางเภสัชกรรมในเวลาต่อมา อาจารย์เป็นผู้บัญญัติคำศัพท์ “การบริหารทางเภสัชกรรม” ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน การวางแนวคิดและรากฐานของงานเภสัชกรรมคลินิกที่ชัดเจนของอาจารย์นำไปสู่การพัฒนาทางด้านนี้อย่างกว้างขวาง เหมือนแสงส่องนำทางวิชาชีพให้เกิดความเจริญ ยังประโยชน์กับประชาชน วารสารเภสัชกรรมจึงขอสดุดีคุณความดีของท่านอาจารย์เฉลิมศรีด้วยการนำเสนอประวัติของท่านซึ่งวารสารรวบรวมจากหนังสือที่ระลึกถึงการจากไปของท่าน (2) ข้อเขียนต่าง ๆ ที่ท่านเขียนเอง และที่ผู้อื่นเขียนระลึกถึงท่าน

ชีวิตวัยเยาว์และวัยเรียน

อาจารย์เฉลิมศรีเกิดในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2487 ที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ท่านมีพี่น้อง 8 คน บิดาของท่าน เสียชีวิตในอุบัติเหตุเนื่องจากเข้าไปช่วยเหลือผู้ตั้งครุฑ ซึ่งขณะนั้นท่านอาจารย์ยังเด็กมาก ท่านได้แบบอย่างที่ดีจากบิดา-มารดาในด้านความมีมานะ อดทน และมีศีลธรรม ในวัยเยาว์ ท่านเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (เทียบเท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปัจจุบัน) หลังจากนั้นเข้าศึกษาต่อที่

รศ. ดร. ญญ.เฉลิมศรี ภูมิมางกูร

ผู้บุกเบิกการสอนและงานเภสัชกรรมคลินิกของไทย

ตอนที่ 1: ชีวิตวัยเยาว์และการทำงานในระยะแรก

โรงเรียนทัดสิงห์เสนีในกรุงเทพมหานครจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เทียบเท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปัจจุบัน) และเรียนต่อที่โรงเรียนเตรียมมอสรจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 (เทียบเท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปัจจุบัน) โดยได้คะแนนเป็นที่ 2 ของโรงเรียน

ในขณะนั้น (พ.ศ. 2503) การสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยยังเป็นการแยกสอบในแต่ละมหาวิทยาลัย ท่านเลือกสมัครสอบในคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเลือกคณะเภสัชศาสตร์ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (สมัยนั้นเรียกว่าแผนกอิสระเภสัชศาสตร์) โดยเลือกเพียงสาขาเดียวทั้งที่ตามระเบียบแล้วสามารถเลือกได้ถึง 6 อันดับในแต่ละมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า ท่านสอบได้ทั้งคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ด้วย เมื่อสอบผ่านข้อเขียนแล้ว ท่านต้องเข้าสอบสัมภาษณ์โดยมีอาจารย์ประดิษฐ์ หุตางกูร (ในเวลาต่อมาท่านเป็นคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์) เป็นกรรมการสอบ ท่านบอกกับอาจารย์เฉลิมศรีว่า “อยากเรียนเภสัชหรือ เรียนเภสัชต้องเก่งเคมีนะ แต่คะแนนเคมีคุณไม่ดีเลย” แล้วท่านก็ไม่พูดอะไรอีก อาจารย์เฉลิมศรีเป็นกังวลมากว่าจะสอบไม่ได้ เมื่อประกาศผลสอบ ปรากฏว่า อาจารย์เฉลิมศรีติดได้ในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ โดยสอบได้เป็นอันดับที่สามนับจากท้าย ท่านสำเร็จการศึกษาเภสัชศาสตรบัณฑิตในปี พ.ศ. 2508 พร้อมเกียรตินิยมภายในเวลาของหลักสูตร คือ 5 ปี เภสัชกรหญิงทัศนีย์ เขียวขจีซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นกับท่านอาจารย์เฉลิมศรีได้กล่าวถึงท่านว่าเป็น

รูปที่ 2. รศ. ดร. ญ.เฉลิมศรี ภูมิมางกูรในปี พ.ศ. 2508
ขณะสำเร็จการศึกษาเภสัชศาสตรบัณฑิต (3)

คนเรียนเก่งมาตลอด นิสัยดีน่ารัก พูดเก่ง เข้าใจง่าย จริใจ
ตรงไปตรงมา เชื่อมมั่นในตนเอง และเป็นมิตรกับทุกคน

ชีวิตการทำงานก่อนการศึกษาต่อ

ท่านอาจารย์เฉลิมศรีอยากทำงานเป็นอาจารย์
อย่างมาก ท่านตั้งใจว่าหากไม่ได้เป็นอาจารย์คณะเภสัช
ศาสตร์ ก็จะเป็นเภสัชกรโรงพยาบาล แต่ขณะนั้น ไม่มี
ตำแหน่งอาจารย์ว่างในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัย
แพทยศาสตร์ แต่มีตำแหน่งอาจารย์ของคณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าง 5 ตำแหน่ง ผู้เข้าทำงานต้อง
ฝึกสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อยู่ประมาณ 1 ปี
โดยท่านศาสตราจารย์ ดร.สสี ปันยารชุนเป็นผู้ฝึกสอนให้
โดยทุกคนต้องเตรียมสอนสัปดาห์ละ 1 เรื่อง หลังจากนั้น
ท่านต้องจากมารดาไปเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมื่อสอนได้สองปีการศึกษา (ระหว่างปี พ.ศ. 2509-2511)
ท่านได้ลาออกและกลับมาดูแลมารดาซึ่งป่วยและพักรักษา
ตัวที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ขณะทำงานที่เชียงใหม่ท่าน
ได้พบกับรองศาสตราจารย์ ดร.สุนิพนธ์ ภูมิมางกูรและได้
แต่งงานกันในเวลาต่อมา

ในเดือนตุลาคม พ.ศ 2511 ท่านอาจารย์ประดิษฐ์
หุตางกูรชักชวนให้อาจารย์เฉลิมศรีสมัครเป็นอาจารย์รุ่น
แรกของคณะเภสัชศาสตร์ พญาไท ซึ่งขณะนั้นยังสังกัดอยู่
กับมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ โดยเป็นคณะเภสัชศาสตร์
คณะที่สองของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ต่อมากลายเป็น
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล) ท่านอาจารย์เฉลิม
ศรีเข้าสมัครงานและได้พูดคุยอยู่นาน กับท่านอาจารย์
ประดิษฐ์ หุตางกูรซึ่งดำรงตำแหน่งคณบดี ในที่สุดท่านก็รับ
อาจารย์เฉลิมศรีเป็นอาจารย์ แต่ให้ฝึกการสอนการคุม

ปฏิบัติการที่คณะเภสัชศาสตร์แห่งแรกของมหาวิทยาลัย
แพทยศาสตร์ (ต่อมากลายเป็นคณะเภสัชศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ท่านอาจารย์เฉลิมศรีมาทราบ
ภายหลังว่า การที่อาจารย์ประดิษฐ์รับท่านเข้าทำงาน ทำให้อาจารย์ประดิษฐ์ ผิดใจกับเพื่อนร่วมงานเป็นเวลาเกือบสอง
ปี

ด้วยความที่เป็นครูของท่าน ท่านคิดว่า การหยุด
การศึกษาเพียงระดับปริญญาตรีไม่พอสำหรับการเป็นครู
ประกอบกับความอยากไปต่างประเทศ ท่านจึงไปเรียน
ภาษาฝรั่งเศสที่ Alliance Francaise (สถาบันสอนภาษา
ฝรั่งเศส) ที่ถนนสาทรต่อมามีทุนการศึกษาของประเทศ
ฝรั่งเศส ท่านจึงขออนุมัติเข้าสอบจากคณบดีคณะเภสัช
ศาสตร์ (อาจารย์ประดิษฐ์ หุตางกูร) อาจารย์ประดิษฐ์เรียก
อาจารย์เฉลิมศรีเข้าพบและไม่อนุมัติให้ไปสอบ เพราะ
ประเทศยังไม่มีหลักสูตรเภสัชกรรมคลินิก

ท่านอาจารย์ประดิษฐ์ได้ขอทุน ก.พ. สำหรับศึกษา
ต่อในระดับปริญญาโทสาขาเภสัชกรรมคลินิก ซึ่งท่านขอทุน
นี้ติดต่อกันมาเป็นปีที่ 3 แล้ว และถ้าในไม่มีใครสอบได้อีกใน
ปีที่ 3 (พ.ศ. 2516) ทุนนี้จะถูกยกเลิกโดยปริยาย ท่าน
อาจารย์ประดิษฐ์ให้อาจารย์เฉลิมศรีเข้าสอบในปี พ.ศ.2516
โดยที่อาจารย์เฉลิมศรีเองยังไม่รู้ว่าเภสัชกรรมคลินิกคือ
อะไร เพียงแต่ทราบว่าเป็นคำใหม่และน่าสนใจ ในที่สุด ท่าน
สอบทุนดังกล่าวได้

เอกสารอ้างอิง

1. Siam University. Associate Professor Dr. Chalerm Sri Pummangura, Rph. [online]. 2022 [cited Nov 25, 2023]. Available from: pharmacy.siam.edu/รศ-ดร-ญ-เฉลิมศรี-ภูมิมางกูร/.
2. Anon. Funeral memorial book with with love and condolences for associate professor Dr. Chalerm Sri Pummangura, Rph. Bangkok: publisher unknown; 2023.
3. The College of Pharmacotherapy of Thailand. The 20th anniversary activities of the College of Pharmacotherapy of Thailand, Pharmacy Council [online]. 2023 [cited Nov 25, 2023]. Available from: www.youtube.com/watch?v=MsxTjHgOkAA.